

Wiadomości

Poniedziałek, 24 stycznia 2022

W Wieliczce pamiętamy o powstańcach styczniowych po 159 latach

Jadwiga Duda, prezes Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” przywitała zebranych i przypomniała historię powstania. Powstanie Styczniowe wybuchło w nocy z 22/23. 01. 1863 r. w Królestwie Polskim przeciwko panowaniu nad polskim narodem Imperium Rosyjskiego. Było najdłuższym powstaniem narodowym, które trwało do wiosny 1864 r. Objęło swym zasięgiem Królestwo Polskie, Litwę i Białoruś, w mniejszym stopniu Ukrainę. Zostało spowodowane nasilającym się rosyjskim uciskiem narodu polskiego. Poprzedziły je uliczne manifestacje patriotyczne w Warszawie (m.in. obchody rocznicy wybuchu powstania listopadowego 1930-1931), procesje, pochody o charakterze patriotyczno-religijnym-krwawo stłumione przez władze rosyjskie. W październiku 1861 r. margrabia Aleksander Wielopolski wprowadził w Królestwie Polskim i na Litwie stan wojenny, oraz ogłosił brankę czyli przymusowy pobór do wojska rosyjskiego według listy przygotowanej przez policję. Ten nakaz był iskrą do wybuchu powstania.

22.01.1863 r. powstańczy Rząd Narodowy wydał Manifest, w którym wzywał wszystkie narody dawnej Rzeczypospolitej do walki o wolność. Powstańcy- ok. 200.000 ochotników- stoczyli ok 1200 potyczek z wojskiem rosyjskim. Powstanie zakończyło się klęską powstańców. W sierpniu 1865 r. w cytadeli warszawskiej zostali straceni: dyktator powstania Romuald Traugutt i jego towarzysze. Do wiosny 1865 r. walczył ostatni oddział powstańczy dowodzony przez księdza Stanisława Brzózkę. Po klęsce także został stracony. Według szacunków w powstaniu zginęło blisko 30.000 jego uczestników, ponad 7000 dostało się do niewoli, za udział w powstaniu stracono 669 osób i ponad 38.000 zesłano na Syberię, kilka tysięcy przymusowo wcielono do rosyjskiego wojska. W Królestwie Polskim szlachcie, której udowodniono udział w powstaniu, skonfiskowano ponad 1660 majątków, nałożone kontrybucje osiągnęły 20 mln. rubli.

Przypomniała, że tablica na Domu Przedpogrzebowym w Wieliczce powstała w 1938 r. w 75 rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego z inicjatywy ówczesnego burmistrza Wieliczki Józefa Jagielskiego, nauczyciela. Do Urzędu Miasta zgłoszono 23 imiona i nazwiska powstańców styczniowych i te osoby zostały upamiętnione na tablicy. Odczytała upamiętnionych na tablicy: Tomasz Borzęcki, Stanisław Bączewski, Jan Bogda, Wojciech Chełmecki, Jan Cieply, Władysław Cieply, Błażej Hysko, Ludwik Kolasa, Kasper Jamróż, Tytus Klemensiewicz, Roman Krupa, Seweryn Łempicki, Kazimierz Sałacki, Ignacy Makomaski,

Karol Malinowski, Józef Olesiak, Szczęsny Pachel, Marcin Rembacz, Szymon Rupik, Zygmunt Urasiński, Józef Zieliński, Karol Zięba, Adam Znański.

Oddała głos Stanisławowi Stawarczykowi, który zajmuje się poszukiwaniem w źródłach archiwalnych powstańców styczniowych związanych z Wieliczką. Co roku poniżej ww. tablicy kładzie wykonaną przez siebie tablicę z nazwiskami odnalezionych powstańców i informacjami o nich. Odczytała odnalezione 24 osoby: Ludwik Ablewicz, Józef Baran, Aleksander Bittmar, Wincenty Chowaniec, Józef Cistowski, Stefan Cześniakiewicz, Feliks Gniazdowski, Wincenty Gańczyk, Ludwik Gołuchowski, Sebastian Grotyński, Tomasz Lauer, Antoni Lipowicz, Bronimir Łaguna, Julian Łukasiewicz, Michał Różycki, Edward Sadowski, Eustachy Szczeniowski, Klemens Tomaszewicz, Franciszek Turza, Artemon Weiss, Marcin Witarowski, Franciszek Włodarczyk, Jan Włodarczyk, Mikołaj Zagórski. Wspomniała, że Janina Kęsek ze Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej, Marcin Perek ze Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” zajmowali się poszukiwaniem powstańców styczniowych związanych z Wieliczką. 30.01.2013 r. wystąpili oni z prelekcjami na 182 spotkaniu „Wieliczka-Wieliczanie” a Jadwiga Duda opublikowała relacje ze spotkania w zeszycie 127 „Biblioteczki Wielickiej” (2013 r.). Uroczystość 21.01.b.r. na wielickim cmentarzu jest 123 spotkaniem z cyklu „Mnie Ta Ziemia od innych droższa” w działalności KPW. Prezes KPW zapraszała telefonicznie do udziału w spotkaniu wymienionych w tej relacji - uzgodniła z Antonim Sową, dyrektorem Zarządu Cmentarza Komunalnego w Wieliczce aby 21.01.b.r. o godz.12.00-tej nie planowano mszy św. pogrzebowej, aby nie przeszkadzać sobie nawzajem.

Zebrani w intencji powstańców styczniowych odmówili modlitwy: Ojcze Nasz..Zdrowaś Mario...Wieczne odpoczywanie... Zaśpiewali Hymn Narodowy „Jeszcze Polska nie zginęła...”, a następnie kolejno wiązanki kwiatów i znicze złożyli: Adam Marek Panuś, sekretarz Gminy Wieliczka, Adam Kościołek, starosta wielicki i Rafał Ślęczka, sekretarz starostwa, delegacja Zarządu i Rady Osiedla H. Sienkiewicza-A. Asnyka-W. Pola w Wieliczce: Krystyna Bania, Maria Nawrot, Dorota Stec-Fus, Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki: Marta Borowiec, Jadwiga Duda, Wanda Polan. Wykonano wspólne zdjęcie, na którym obok wyżej wymienionych są krewni powstańców: Ewa Lis z rodziny powstańca Tomasza Borzęckiego, Józef Bogda z rodziny Jana Bogdy, Wanda Polan z rodziny Szymona Rupika, Stanisław Stawarczyk, krewny Błażeja Hyszko oraz Maciej Rzepecki, uczeń Szkoły Podstawowej nr 2, Elżbieta Kawecka-Cebula z KPW z wnuczętami: Urszulą i Karolem, uczniami Szkoły Podstawowej nr 3 w Wieliczce. Fotografowali: Lidia Lembas ze Starostwa, Tadeusz Warczak z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, Dorota Stec-Fus, Maria Nawrot, Jadwiga Duda, Renata Świątko. Następnie: Jadwiga Duda, Ewa Lis, Adam Marek Panuś, Wanda Polan udali się na groby powstańców styczniowych na wielickim cmentarzu: Zygmunta Urasińskiego w kwaterze (kw.) XIII, Błażeja Hyszko w kw. XIV, Wojciecha Chełmecki w kw. XIII, Edwarda Kolasy w kw. XI, Karola Malinowskiego w kw. IV, Seweryna Junoszy Łempickiego w kw. III, Jana Bogdy w kw. I, Józefa Zielińskiego w kw. I (**foto 6265**), Władysława Ciepłego w kw. I. Na każdym z grobów zapalono znicz i odmawiano modlitwę: Ojcze Nasz... Zdrowaś Mario...Wieczne odpoczywanie...

Także w Krakowie na Cmentarzu Rakowicki, przy mogile zbiorowej powstańców styczniowych o tej samej porze - 21.01.2022 r. o godz.12.00-tej - odbywała się uroczystość w 159. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego.

Opracowała Jadwiga Duda